

Тетяна КОРОПАТНИЦЬКА,
orcid.org/0000-0002-8076-075X
кандидат філологічних наук,
асистент кафедри іноземних мов
для гуманітарних факультетів
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
(Чернівці, Україна) t.koropatnicka@chnu.edu.ua

НАТУРОМОРФНА КОГНІТИВНА МОДЕЛЬ ПОРІВНЯННЯ

Статтю присвячено дослідженню лінгвокогнітивних ознак порівняння, реалізованого порівняльними структурами з маркерами *wie* та *als* у сучасній німецькій мові. На основі анотованого корпусу текстів німецької мови DWDS порівняння розглянуто через фреймове моделювання, задля представлення порівняння як лінгвокогнітивної моделі знань.

У межах когнітивної лінгвістики порівняння розглянуто як процес розуміння одного концепту або домену в термінах іншого, де ієрархічна впорядкованість постає в іпостасі концепт → парцела (набір концептів) → домен (набір парцел).

Запропоновано методику аналізу лінгвокогнітивних характеристик порівняльних структур з маркерами *wie* та *als* у сучасній німецькій мові, що полягає в доборі матеріалу дослідження за допомогою корпусного аналізу та методом наскрізного виписування, у застосуванні фреймового моделювання як методу науково-пізнавальної діяльності для репрезентації порівняння як універсальної лінгвокогнітивної моделі знань з метою виявлення закономірностей інтелектуальної та вербальної діяльності німецькомовної особистості, у використанні матричної і мережевої моделей для структурування, організації інформації, представленої фреймом порівняння.

Серед понятійного простору референта порівняння виокремлено чотири домени MENSCH 'ЛЮДИНА': (1) ЛЮДИНА – СОЦІАЛЬНА ІСТОТА; (2) ЛЮДИНА – ФІЗИЧНА ІСТОТА; (3) ЛЮДИНА – ЕМОЦІЙНА ІСТОТА; (4) ЛЮДИНА – РОЗУМНА ІСТОТА. Систематизація корелятивних доменів, які мануються на референтний концепт MENSCH 'ЛЮДИНА', дозволила визначити діапазон порівняння, найчисельнішою серед якого виявилася група, на тлі якої профілюється концепт NATUR 'ПРИРОДА'. У результаті вирізнення та аналізу значеннєвих елементів виокремлено натуроморфну когнітивну модель порівняння та її варіанти. Ця стаття є результатом аналізу лінгвокогнітивних особливостей порівняння, реалізованого порівняльними структурами з *als* і *wie* через когнітивне моделювання порівняння та вивчення структури натуроморфної когнітивної моделі порівняння.

Ключові слова: порівняльні структури, референтний домен, корелятивний домен, натуроморфна когнітивна модель порівняння.

Tetiana KOROPATNITSKA,
orcid.org/0000-0002-8076-075X
Candidate in Philological Sciences,
Assistant Professor at the Departments of Foreign Languages
for the Humanities Faculties
of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
(Chernivtsi, Ukraine) t.koropatnicka@chnu.edu.ua

NATURE-MORPHIC COGNITIVE MODEL OF COMPARISON

The purpose of the paper is to study lingual-cognitive comparison features, conducted by the method of comparative structures with the markers *wie* and *als* in the contemporary German language. The comparison was studied through annotated German text corpora DWDS through frame modeling (for the purpose of presenting the comparison as a lingual-cognitive model of knowledge).

According to Cognitive Linguistics, the comparison is considered as a process of understanding domain in termini of the other one, whereby the hierarchic taxonomy comes in the form of a chain: concept – parcellle (a set of concepts) – domain (a set of parcellles).

It was suggested a comprehensive methodology for linguo-cognitive characteristics of the comparative structures with the markers *wie* and *als* in contemporary German language. The method of the frame modeling, as a method of scientific and cognitive activity was applied for the representation of the comparison as a universal linguo-cognitive model of knowledge. This was done in order to reveal the consistency of intellectual and verbal activity of the German-speaking person. Also, the method of matrix and network models was implemented, in order to structure and organize the information, represented by the frame of comparison;

There are four domains in the referent's conceptual space comparison MENSCH 'HUMAN BEING' (1) HUMAN BEING – SOCIAL BEING; (2) HUMAN BEING – PHYSICAL BODY; (3) HUMAN BEING – EMOTIONAL BEING; (4) HUMAN BEING – HOMO SAPIENS. The systematization of correlative domains mapped on the reference concept MENSCH 'HUMAN BEING', allowed to determine the range of comparison, which includes the biggest group of domains objectivizes the concept NATUR 'NATURE'. Naturo-morphic cognitive models of comparison are systematized and differentiated.

Key words: comparative structures, reference (target) domain, correlative (source) domain, nature-morphic cognitive model of comparison

Постановка проблеми. Порівняння є когнітивним конструктом, категоріальну основу якого формують когнітивні процеси, що вербалізуються у значенні компаративних одиниць (Шаля, 2011: 7). Розумова операція порівняння полягає не лише у зіставленні об'єктів, формальній фіксації їх подібностей і розбіжностей, а й у усвідомленні та засвоєнні нового знання (Бартон, 1978: 33–34), де преференційність отримує саме нове знання, що з'являється в результаті когнітивної обробки інформації. Іншими словами, знання про схожість і відмінність як матеріальних, так і духовних сутностей не природне, а формується в результаті низки складних пізнавальних операцій, серед яких ключове місце належить порівнянню. Результати, отримані шляхом застосування операції порівняння, розширюють світогляд людини, сприяють психологічному, соціальному, професійному визначенню, просторовій і часовій орієнтації в навколишньому світі.

Аналіз досліджень. У дослідженнях кінця ХХ – початку ХХІ ст. увагу сконцентровано на вивченні функціонально-семантичного поля порівняння (М. П. Айрапетова, С. Я. Александрова, Н. Д. Арутюнова, Л. І. Балута, Г. Л. Денисова, І. О. Захарова, Л. О. Іванова, Н. М. Іванюк, Т. Є. Кузьміна, Л. О. Кучинська, К. І. Мізін, О. В. Падучева, В. Є. Прищепа, Г. А. Риш, Н. С. Федосєва, Н. Blühdorn, K. Ehrich, V. Ehrich, F. Eggs, L. Hoffmann, G. Starke, C. Peschel, S. Hahnemann, M. Thurmair, A. Redder, A. Rousseau). У руслі когнітивної лінгвістики Г. Л. Денисовою досліджено механізм здійснення порівняння в німецькій мові (Денисова, 2007). Авторка описує порівняння як ментальну дію, в процесі якої у свідомості суб'єкта порівняння активується зона, в яку проектується ментальна репрезентація про деякий відрізок дійсності. Причому постулюється існування двох мовних проєкцій – порівняння як ментальної дії суб'єкта і відображення логічного конструкта порівняння, що являє собою повідомлення про результати когнітивної дії (Денисова, 2007: 10). Порівняння трактується також як ментальна операція, в результаті якої виникає когнітивна структура особливого характеру – когнітивний блок, що складається з трьох концептів: предмета, основи

і образу порівняння (Разуваєва, 2009: 4–5). Відповідно до тверджень когнітивної лінгвістики в основі порівняння лежать не значення слів і не об'єктивно існуючі категорії, а концепти, що сформувалися у свідомості людини. Ці концепти містять уявлення про властивості самої людини і навколишнього світу (Чудинов, 2001). Існують два аспекти аналізу когнітивних моделей і субмоделей порівняння: структурно-семантичний і когнітивний, для кожного з яких характерна своя методика та специфіка аналізу. В основі більшості існуючих типологій порівнянь лежить семантичний принцип. Порівняння розуміється як порівняння двох понять на основі спільної ознаки (Чудинов, 2001). З когнітивного погляду порівняння розуміється як ментальна операція, що об'єднує дві понятійні сфери, дефінується як розуміння одного концептуального домену в термінах іншого (пор. (Kövecses, 2002: 4)). Для позначення складників когнітивної моделі порівняння ми обрали терміни, які, на нашу думку, чітко відображають суть елементів процесу порівняння, – референт, модуль, корелят (Коропатницька, 2018: 45].

Метою статті є відображення результатів дослідження лінгвокогнітивних особливостей порівняння, реалізованого порівняльними структурами з *als* і *wie*, когнітивного моделювання порівняння та вивчення структури натуроморфної когнітивної моделі порівняння.

Виклад основного матеріалу. Кожне вживання порівняльної структури відображає індивідуальні уявлення того, хто говорить, але в результаті аналізу великої кількості таких порівнянь з'являється можливість виділити когнітивні моделі порівняння – свого роду типові схеми, що відображають специфіку національної ментальності на певному етапі розвитку суспільства і соціальні уявлення про концептуальну організацію референта та корелята порівняння. Когнітивні моделі порівняння характеризуються відкритістю, не маючи жодних меж, і постійно розширюються за допомогою нових компонентів.

Різноманіття моделей та субмоделей порівняння, що розкривають людину, усі аспекти діяльності та сфери існування, вимагає їх класифікації. У порівняннях відображені уявлення про співвід-

ношення індивіда і світу. Перетлумачуючи визначення метафоричного моделювання, вважаємо, що когнітивне моделювання порівняння – це засіб осягнення, рубрикації, представлення й оцінки певного фрагмента дійсності, що відображає національну, соціальну чи особисту свідомість через концепти іншої понятійної сфери. Складність та багаторівневність мови як системи проявляється ієрархічністю, яка з ракурсу когнітивної лінгвістики реалізується: концепт (конституент парцели, позначений окремим словом або іншою мовною одиницею) → парцела (вузол у рамках домену) → домен (інформаційний вузол у рамках концептосфери) → концептосфера (увесь досліджуваний концептуальний простір) (Langacker, 2008: 147).

Накопичення та систематизацію мовного матеріалу здійснюємо за допомогою корпусного аналізу та методу наскрізного виписування із залученням компонентного й дефініційного аналізів. Ми обрали анотований корпус текстів Берлінсько-Бранденбурзької Академії наук „Das Wortauskunftssystem zur deutschen Sprache in Geschichte und Gegenwart” (DWDS) (Das Wortauskunftssystem: <http://www.dwds.de>), який містить приблизно 13 млрд слів, з яких 5,5 млрд слововживань у вільному доступі (рис. 1). До лінгвокогнітивного аналізу фактичного матеріалу залучено поняття та методики, запропоновані різними школами когнітивної лінгвістики: під час побудови концептуальної моделі цілісного понятійного простору застосовано поняття домену та ієрархії доменів, запозичені з когнітивної граматики (R. Langacker, 2008), а також методику моделювання багаторівневих концептуальних мереж (Жаботинська, 1999; 2009), розроблену з урахуванням положень фреймової семантики (Мінський, 1979; Fillmore, 1966); визначення діапазону та спектра порівняння здійснено відповідно до положень теорії концептуальної метафори (Jonson, 1983; G. Lakoff, 1993); елементи кількісного аналізу використано для визначення частотності й продуктивності когнітивних моделей порівняння.

Процеси порівняння в лінгвокогнітивному вимірі схожі на процеси метафоризації, тобто є «специфічними операціями над знаннями, що часто призводять до зміни їхнього онтологічного статусу (невідоме стає відомим, а відоме – абсолютно новим)» (Баранов, 1991: 185). Фактично відбувається «наведення» нової категоризації на дійсність (...), яка забезпечується

«запозиченим з теорії представлення знань понятійним апаратом фреймів і сценаріїв», оскільки «фрейм є структурою даних для представлення стереотипної ситуації» (Минский, 1979: 7), і цей опис ситуації своєю чергою складається зі слотів. Звертаємося до теорії фреймів під час опису процесу порівняння, тому що це типова мова для представлення знань, яка не робить відмінностей між лінгвістичною й екстралінгвістичною інформацією (Баранов, 1991: 186).

Для структурування, організації інформації, представленої фреймом *порівняння*, застосовано й матричну, і мережеву моделі. Наприклад, у результаті об'єднання пропозицій вибудовується мережева модель *порівняння*, де кожний із предметних слотів (СУБ'ЄКТ, РЕФЕРЕНТ, МОДУЛЬ, КОРЕЛЯТ) розгортається у власну матричну модель, у якій між концептами немає пропозиційного зв'язку, однак вони не функціонують ізольовано, а нашаровуються один на одного. Так, матрична модель для модуля «ТАКИЙ – якість» містить матрицю доменів, які представляють різні якісні параметри, наприклад, FARBE, GRÖßE, FORM. Парцели, які входять до цих доменів, теж виформовують матриці, як-от FARBE (rot, blau, gelb тощо). Матрична модель для референта «ДЕЩО 1» (концепт MENSCH / ЛЮДИНА) містить матрицю доменів, які об'єднують присутню інформацію про людину: її фізичну й духовну характеристики, зовнішній вигляд, почуття та настрої, стан, риси характеру, думки й слова,

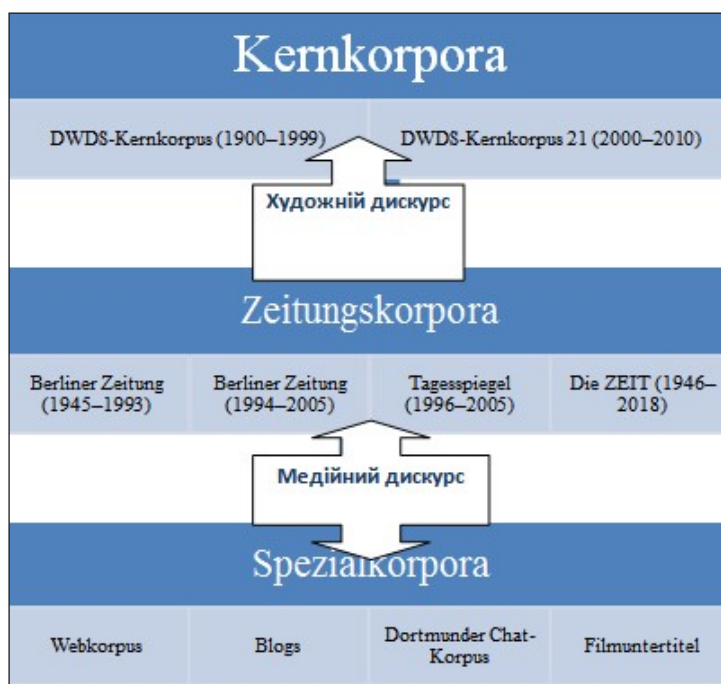


Рис. 1 Схеми текстових категорій, представлених у корпусах DWDS

місце в соціумі, міжособистісні стосунки тощо. Проаналізовано понятійний простір референтів та корелятивів порівняння, реалізованого порівняльними структурами з *wie* та *als*. При цьому визначено принципи взаємодії референтних доменів, що об'єктивують концепт MENSCH 'ЛЮДИНА', з корелятивними доменами, що об'єктивують концепт NATUR 'ПРИРОДА', установлено, як проектується кожен із корелятивних доменів на низку референтних доменів (зовнішній спектр) та як проектуються окремі концепти корелятивного домену на низку референтних доменів (внутрішній спектр). Визначено компаративний потенціал корелятивних доменів, що об'єктивують концепт NATUR 'ПРИРОДА'.

Розглянемо проекцію корелятивного домену NATUR 'ПРИРОДА' на референтний концепт MENSCH 'ЛЮДИНА'. На основі корелятивного домену NATUR 'ПРИРОДА' виявлено 5 706 порівняльних структур із маркерами *wie* та *als*.

У результаті взаємодії референтного концепту MENSCH 'ЛЮДИНА' та корелятивного домену NATUR 'ПРИРОДА' спостерігаємо, як референтні концепти корелюють з різними концептами корелятивного домену. Під час мапування корелятивного домену NATUR 'ПРИРОДА' на референтний концепт MENSCH 'ЛЮДИНА' утворюється натуроморфна когнітивна модель *порівняння* із сімома субмоделями (MENSCH ≡ FAUNA, MENSCH ≡ FLORA, MENSCH ≡ TOTE NATUR, MENSCH ≡ ATMOSPHERE UND KLIMA, MENSCH ≡

SUBSTANZ, MENSCH ≡ RAUM, MENSCH ≡ ZEIT), в яких людина порівнюється із сутностями, не завжди сумісними в рамках однієї події. Кількісні характеристики проекції групи корелятивних доменів NATUR 'ПРИРОДА' на референтний концепт MENSCH 'ЛЮДИНА' зображено в табл. 1.

ЛЮДИНА як ФАУНА, наприклад:

(1) *Weisheit ist wie ein Fuchs im Winter. Er tanzt auf dem Eis* (DWDS).

ЛЮДИНА як ФЛОРА, наприклад:

(2) *Meine Töchter sind wie Blumen. Und unverheiratete Männer wie die Sonne: Sie lassen sie welken* (DWDS).

ЛЮДИНА як СТИХІЇ, наприклад:

(3) *Das Lächeln des Kindes ist wie ein Sonnenstrahl, der die Umgebung erhellt* (DWDS).

ЛЮДИНА як АТМОСФЕРА ТА КЛІМАТ, наприклад:

(4) *Das Leben ist wie das Wetter. Es kann alles kommen* (DWDS).

ЛЮДИНА як РЕЧОВИНА, наприклад:

(5) *Die Gesundheit sei kostbar wie Gold* (DWDS).

ЛЮДИНА як ПРОСТІР, наприклад:

(6) *Ihr Lebensweg sei so schön wie die Gegend, wodurch er geht, und Ihr Tag so heiter wie der Ihrer Gäste* (DWDS).

(7) ЛЮДИНА як ЧАС, наприклад:

Schicksal verhält sich zu Mensch wie Zeit zu Unendlichkeit (DWDS).

Найбільшою кількістю порівняльних структур

Таблиця 1

Проекція корелятивного домену NATUR 'ПРИРОДА' на референтний концепт MENSCH 'ЛЮДИНА'

Когнітивні субмоделі порівняння		Кількість порівняльних структур із маркером <i>wie</i>	%	Кількість порівняльних структур із маркером <i>als</i>	%
натуроморфна модель MENSCH ≡ NATUR	MENSCH ≡ FLORA / ЛЮДИНА як ФАУНА	728	6,00	647	5,33
	MENSCH ≡ FAUNA / ЛЮДИНА як ФЛОРА	993	8,18	599	4,93
	MENSCH ≡ TOTE NATUR / ЛЮДИНА як СТИХІЇ	596	4,91	527	4,34
	MENSCH ≡ ATMOSPHERE UND KLIMA / ЛЮДИНА як АТМОСФЕРА ТА КЛІМАТ	265	2,18	168	1,38
	MENSCH ≡ SUBSTANZ / ЛЮДИНА є як РЕЧОВИНА	396	3,26	216	1,78
	MENSCH ≡ RAUM / ЛЮДИНА є як ПРОСТІР	232	1,91	192	1,58
	MENSCH ≡ ZEIT / ЛЮДИНА є як ЧАС	99	0,82	48	0,40

з *wie/als* (27,5% усіх порівняльних структур натуроморфної когнітивної моделі *порівняння*) представлена когнітивна модель *порівняння* ЛЮДИНА є як ФАУНА. Виявлено 993 порівняльних структур з маркером *wie* та 599 із маркером *als*: домен ORGANISMUS, домен GESELLSCHAFTLICHE NATUR, домен PSYCHISCHES LEBEN, домен TÄTIGKEITSBEREICHE (табл. 1).

Незначною кількістю порівняльних структур з *wie* та *als*. (2,5 % усіх порівняльних структур натуроморфної когнітивної моделі *порівняння*) представлена когнітивна модель *порівняння* ЛЮДИНА як ЧАС. Виявлено 99 порівняльних структур з маркером *wie* та лише 48 з маркером *als*: домен ORGANISMUS, домен GESELLSCHAFTLICHE NATUR, домен PSYCHISCHES LEBEN, домен TÄTIGKEITSBEREICHE.

Отже, структура натуроморфної когнітивної моделі *порівняння* має такий вигляд:

(I) Зовнішність, частини тіла, фізіологічні процеси, емоції та почуття людини як у тварин, наприклад:

(8) *Einerseits war ich stolz wie ein Papagei, es geschafft zu haben und strahlte lange ein blödes Grinsen aus; andererseits: eine "richtige" Marathonvorbereitung war das nicht und ich wusste, beim nächsten Mal würde ich es besser machen* (DWDS).

(II) Фізіологічні процеси, фізичний стан, емоції та почуття людини подібні до природних явищ, клімату та неживої природи, наприклад:

(9) *Der Glaube ist so groß wie der Berg, der Körper so leicht wie Staub* (DWDS).

(III) Людина як соціальна істота як / не як оточення, у якому вона існує як місцевість, час, напр.:

(10) *Die Schwestern sind noch heute als die Sterne des Großen Wagens am Firmament zu sehen* (DWDS).

(11) *Frühling, Sommer, Herbst und Winter lösen in uns dermaßen unterschiedliche Grundstimmungen aus, dass wir Winters geradezu andere Menschen sind als Sommers* (DWDS).

Розглянемо зовнішній та внутрішній спектри натуроморфної моделі *порівняння*. Проекція корелятивного домену ПРИРОДА на референтні домени ЛЮДИНА – СОЦІАЛЬНА ІСТОТА, ЛЮДИНА – ФІЗИЧНА ІСТОТА, ЛЮДИНА – ЕМОЦІЙНА ІСТОТА та ЛЮДИНА – РОЗУМНА ІСТОТА дає чотиричленний зовнішній спектр натуроморфної когнітивної моделі *порівняння*. Найбільшою кількістю порівняльних структур з *wie* та *als* репрезентований референтний домен ЛЮДИНА – СОЦІАЛЬНА ІСТОТА. Досить велика також кількість порівняльних структур для референтних доменів ЛЮДИНА – ФІЗИЧНА ІСТОТА та ЛЮДИНА – ЕМОЦІЙНА ІСТОТА. Серед складників корелятивного домену в мовному матеріалі найчастіше актуалізується поняття *Tiere* (64,5% прикладів). У внутрішніх спектрах *порівняння* поняття *Tiere* співвідноситься з референтними концептами *Körperteile, Gefühle, Körperzustand, Physiologie*. Поняття *Pflanzen* проєктується на референтні концепти *Berufserfahrung, Familie* тощо.

Кількісний аналіз даних дозволяє з'ясувати компаративний потенціал корелятивних доменів, що актуалізують концепт NATUR 'ПРИРОДА' та взаємодіють із референтним концептом MENSCH 'ЛЮДИНА', компаративного потенціалу порівняльних структур з *wie* та *als*, утворюваних на основі цього корелятивного домену та компаративного потенціалу його ключових концептів.

Загалом матриця доменів ПРИРОДА і, відповідно, натуроморфна когнітивна модель *порівняння* має високий компаративний потенціал порівняно з іншими корелятивними доменами. Вона містить 7 когнітивних субмоделей *порівняння*, об'єктивованих у 5 399 порівняльних структурах (44,5% від загальної кількості всіх порівняльних структур з *wie* та *als*), що належать до чотирьох референтних доменів. Із них найбільш представлені референтні домени ЛЮДИНА – СОЦІАЛЬНА ІСТОТА та ЛЮДИНА – ФІЗИЧНА ІСТОТА.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранов А. Н. Очерк когнитивной теории метафоры. Баранов А. Н., Караулов Ю. Н. Русская политическая метафора (материалы к словарю). Москва : Ин-т рус. языка АН СССР, 1991. С. 184–192.
2. Баранов А. Н., Караулов Ю. Н. Русская политическая метафора. Материалы к словарю. Москва : Ин-т рус. языка АН СССР, 1991. 193 с.
3. Бартон В. И. Сравнение как средство познания. Минск : Изд-во БГУ, 1978. 127 с.
4. Денисова Г. Л. Компаративное высказывание в познании мира: монография. Тольятти : Волж. ун-т им. В. Н. Татищева, 2007. 433 с.
5. Жаботинская С. А. Концепт/домен: матричная и сетевая модели. *Культура народов Причерноморья*. Симферополь, 2009. № 168 (1). С. 254–259.
6. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ: типы фреймов. *Вісник Черкаського університету. Сер.: «Філологічні науки»*. Черкаси, 1999. Вип. 11. С. 12–25.

7. Коротатницька Т. П. Порівняльні структури з маркерами *wie* та *als* у сучасній німецькій мові: структурно-семантичний та лінгвокогнітивний аспекти : дис. канд. філ. наук : 10.02.04 / Коротатницька Тетяна Петрівна – Чернівці, 2019. 242 с.
8. Минский М. Фреймы для представления знаний / пер. с англ. Москва : Энергия, 1979. 152 с.
9. Разуваева Л.В. Сравнение как средство репрезентации художественной картины мира: на материале русской прозы конца XX начала XXI веков : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Воронеж. гос. ун-т. Воронеж, 2009. 24 с.
10. Савинов А. В. Логические законы мышления. Ленинград : Изд-во Ленинград. ун-та, 1958. 371 с.
11. Шаля О. І. Категорія порівняння у мові науки: функціональні, когнітивно-дискурсивні та лінгвокультурні параметри (на матеріалі англо-американських статей у галузі електроніки) : автореф. канд. ... філол. наук : 10.02.04. Київ, 2011. 36 с.
12. DWDS – Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache. Das Wortauskunftssystem zur deutschen Sprache in Geschichte und Gegenwart, hrsg. v. d. Berlin-Brandenburgischen Akademie der Wissenschaften, URL: <https://www.dwds.de> (дата звернення: 10.04.2020).
13. Fillmore C. J. Deictic categories in the semantics of “come”. *Foundations of Language*. 1966. Vol. 2, № 3. P. 219–227.
14. Fillmore C. J. Deictic categories in the semantics of “come”. *Foundations of Language*. 1966. Vol. 2, № 3. P. 219–227.
15. Johnson-Laird P. N. *Mental Models*. Cambridge : CUP, 1983. 513 p.
16. Kövecses Z. *Metaphor: a Practical Introduction / Zoltán Kövecses; Exercises Written with Szilvia Csabi, Reka Hajdu, Zsuzsanna Bokor and Orsolya Izso*. Oxford : OUP, 2002. 285 p.
17. Lakoff G. *The Contemporary Theory of Metaphor Metaphor and Thought*. Second Edition / ed. by A. Ortony. New York: Cambridge University Press, 1993. P. 249–266. URL: http://www.ac.wvu.edu/~market/semiotic/lkoff_met.html (дата звернення: 10.04.2020).
18. Langacker R. W. *Cognitive grammar. A basic introduction*. New York : Oxford University Press, 2008. 562 p.

REFERENCES

1. Baranov A. N. Oчерk kohnityvnoy teorii metafory. Rus'ka politychna metafora (materialy k slovaryu) [Essay on cognitive theory of metaphor (materials to the dictionary)]. Moscow, 1991. pp. 184–192 [in Russian].
2. Baranov A.N., Karaulov YU. N. Rosiys'ka politychna metafora. Materialy k slovaryu [Russian political metaphor. Dictionary materials] Moscow, 1991. 193 P [in Russian].
3. Barton V. I. Sravneniye kak sredstvo poznaniya [Comparison as a means of cognition] Minsk, 1978. 127 P [in Russian].
4. Denisova G. L. Komparativnoye vyskazyvaniye v poznanii mira: monografiya [Comparative statement in the knowledge of the world: monograph]. Tol' yatti, 2007. 433 P [in Russian].
5. Zhabotinskaya S. A. Ponyatiye / predmetnaya oblast' : matrichnyye i setevyye modeli. Kul' tura narodov Chernogo morya [Concept / domain: matrix and network models. Culture of the peoples of the Black Sea]. Simferopol', 2009. № 168 (1). pp. 254–259 [in Russian].
6. Zhabotinskaya S. A. Kontseptual' nyy analiz: tipy freymov [Conceptual analysis: frame types]. Newsletter of Cherkasy University. Ser. : “Philology of Science” Cherkasy, 1999. VIP. 11. pp. 12–25 [in Russian].
7. Koropatnitska T. P. (2019) Porivnyal' ni struktury z markeramy wie ta als u suchasniy nimetskiy movi: strukturno-semantichnyy ta linhvokohnityvnyy aspekty [Comparative Structures with the *wie* and *als* Markers in Contemporary German Language: Structural-Semantic and Lingual-Cognitive Aspects] : avtoreferat dys. kand. fil. nauk : 10.02.04. Chernivtsi, 2019. 20 P [in Ukrainian].
8. Minskiy M. Freymy dlya predstavleniya znaniy / per. s angl [Frames for the representation of knowledge / trans. from English]. Moscow : Energiya, 1979. 152 P [in Russian].
9. Razuvayeva L.V. Sravneniye kak sredstvo reprezentatsii khudozhestvennoy kartiny mira: na materiale russkoy prozy kontsa XX nachala XXI vekov: avtoref. dis. ... kand. filol. nauk : 10.02.01 [Comparison as a means of representing an artistic picture of the world: on the basis of Russian prose from the late 20th and early 21st centuries : abstract. dis. ... cand. filol. Sciences : 10.02.01]. Voronezh. gos. un-t. Voronezh, 2009. 24 P [in Russian].
10. Savinov A. V. Logicheskiye zakony myshleniya [The logical laws of thinking]. Leningrad: Publishing House Leningrad. University, 1958. 371 P [in Russian].
11. Shalya O. I. Kateroriya porivnyannya u movi nauky: funktsional'ni, kohnityvno-dyskursyivni ta linhvokul'turni parametry (na materialii anhlo-amerykans'kykh statey u haluzi elektroniky) : avtoref. kand. ... filol. nauk: 10.02.04 [Category of Comparison in the Language of Science: Functional, Cognitive-Discursive and Linguistic-Cultural Parameters (Based on English-American Articles in Electronics) : Abstract. Cand. ... Philol. Sciences: 10.02.04]. Kyiv, 2011. 36 P [in Ukrainian].
12. DWDS – Digitales Woerterbuch der deutschen Sprache. Das Wortauskunftssystem zur deutschen Sprache in Geschichte und Gegenwart, hrsg. v. d. Berlin-Brandenburgischen Akademie der Wissenschaften. URL: <https://www.dwds.de> (дата звернення: 10.04.2020)
13. Fillmore C. J. Deictic categories in the semantics of “come”. *Foundations of Language*. 1966. Vol. 2, № 3. P. 219–227.
14. Fillmore C. J. Deictic categories in the semantics of “come”. *Foundations of Language*. 1966. Vol. 2, № 3. P. 219–227.
15. Johnson-Laird P. N. *Mental Models*. Cambridge: CUP, 1983. 513 p.
16. Kövecses Z. *Metaphor: a Practical Introduction / Zoltán Kövecses; Exercises Written with Szilvia Csabi, Reka Hajdu, Zsuzsanna Bokor and Orsolya Izso*. Oxford: OUP, 2002. 285 p.
17. Lakoff G. *The Contemporary Theory of Metaphor Metaphor and Thought*. Second Edition / ed. by A. Ortony. New York: Cambridge University Press, 1993. P. 249–266. URL: http://www.ac.wvu.edu/~market/semiotic/lkoff_met.html (дата звернення: 10.04.2020).
18. Langacker R. W. *Cognitive grammar. A basic introduction*. New York: Oxford University Press, 2008. 562 p.